

(א) ז"מ, ל"ג (ג) נשבת קול; (ד) וסיק, א) ז"מ מהל, מג; (ד) מות כ"ה, ו) ויקרא ה', (ו) ז"מ מג; (ז) ומוציא ז"מ מהל, ד"ה מנה למוטון פי' דעיון הוא מוכר דבר לה דהיינו יין וטמן והרמזים (כפ"ב דדמאי מ"ד) פי' טעוין הוא המוכר מחללים רעים בצדה גסה;

מוסף תוספות

א. שכינן שמותיהן לזרים ומעשר דמאי פיקא הורו וספק מהון א"צ לבנון לזוי ולעני הלכך במעשר ומחזיק למוכר, ותרומה גדולה א"צ להפריש מרמאי דעמי הארץ מפרשין תרומה גדולה, רעו יונה.

פי' רשב"ם העקרי

דבר כגון שנטלה למוד כה נ"ו לתא לל הדבור והמחיל הדבור כדכנס. דלמתיך כלל מלאות (ז"מ ל) בני השבת אברה פעמים שלחה מעמלם הא ופעמים שאי אלה מעמלם הא כ"ד וכן ואלה לפי כבודו פטור ואמר רבה (ס"ג) הכישה אורו וכן ע"פ שאלה לפי כבודו ומחייב בה להביא ליד העלים ואם אברה אברה לו האיל והכנים עמלו במשירתה האיל כיון שפאה לידו חייב משום השבת אברה ולי משום דאברה מדעת אן חלם חייב בהשגחה הני מילי בן לא נגע בה אבל טעיה חייב דומיא דזקן ולעני לפי כבודו דפטור וי הכישה חייב משום האברה ועמלו במשירתה ואברה מוגרמתו. וגם זה נראה ר"י מ"י כ"ב. והשתא אמאי סיפא שפיר דמוריס חמייס היכא דלא טעיה מוני כלל אלא מדד לחסיה כשהיא ביד מטיק פטור: **אימור דאמר רב** כ"ו: ה"י הוא מלי למפרך דלעיל (פ"ג) למה רבה מחלי הוא אלא דעדיפא מניה פריך: **דאנקטא** גרי צרייפא. הלוקחה פסיעת חלוניות שהי צ"מ: הוא והכיתה ואברה חיים: **כגון שנטלה** מדיק מטיק למוד בה שלל לזקן מטיק אלא למוד בה לחמייב בה שיהא מוכר להס דהוא ליה שואל שלל מדעת גמולו: **העלמות:** רבנן סבין גמולו. וקשה להחמייב בה עד ששיב ליד העלים עמלו דבעיני השבה מעליהם כדכתיב (ויקרא ה) והיצי את הגולה והשבה ליד מיעוק אן ו השבה אלא חייב ויהי מן בהתול ומחיל (ז"מ ק"ח) הוגז טלה מן העדר והחזירו ומת או נגזב חייב בחלמיותו דבעיני

כגון שנטלה למוד כה. כלומר מתניתין לאו צבעל הצית ולא צנווני מוכרי כלוחית מיירי אלא כגון שנטלה למוד בתוכה השמן והש"ג ללא לדעת (א) החנווני שלחה דשמה לא יטלנה משנטלה מתחייב בה וכדרכה: **הכישה.** במתקל. גבי זקן ואינה לפי כבודו מיירי צ"מ (דף ל): **לע"פ** שאינו חייב להחזירה כיון שהכישה נתחייב בה. והשתא איכא לפרושי מודים חכמים לרבי יהודה צעל נטלה וכו': **אימור דאמר רבה.** אי צעי הוא פריך למה לרבי פתאי: **היא אלא דעדיפא** מדיק דכתיב: **דאנקטא ניגרי צרייפא.** הלוקחה פסיעות חלוניות כלומר הרגילה לצרוז ולילך למרחוק ומש"ה נתחייב בה: **כגון שנטלה.** מיד מיעוק: **למוד כה** **לחמייב.** שהלכותיה מדה ומדד צעל הלכותיה פליגי: **דמר סבר.** רבנן גזלן היו וקנייה להחמייב בה עד שתצא (ו) ליד צעלים דבעיני והשיב את הגזילה (א) והשבה ליד מיעוק לאו השבה היא והכי אמרי' בהגזל ומחיל (ז"מ דף ק"ח). הוגז טלה מן העדר והחזירו ומת או נגזב חייב בחלמיותו דבעיני דעת צעלים ואין זה דעת צעלים דממוסר ליד מיעוק: **ורבי יהודה סבר שואל הוי.** וכן מחזירו למקום שאלו משם די והלכך משהחזירו למיעוק פטור. והא דלמרי' (א) בהמפקד (א) הא דלמר רבא שואל שלא מדעת גזלן הוי היינו לרבנן דהכל. ומודים חכמים לרבי יהודה הכי יש לפרש מודים חכמים לר' יהודה היכא דלא נטלה למוד בה לחמייב אפילו נטלה למוד ציד המיעוק שלא מדד בה אלא לזרך המיעוק ואם כן לא חפקה מרשות צעלים ומש"ה פטור מן הלכותיה.

מכר סבר גזלן הוי. ומייב להחזירה ליד הצעלים תימה הא מנן בהגזלן כמלך (ז"מ דף ק"ח). גבי הוגז טלה מן העדר ולא ידעו צעלים לא כגניבתו ולא צחירתו ומנו האלאן והיא שלמה פטור וא"ר יוחנן לדעת מנין פטור שלא לדעת אפילו מנין לא לר"ך א"כ ה"י (א) הכא אף על גב דגזלן הוי כשהחזירה ליד המיעוק שלקחה היינו יהיה פטור אומר ר"י שאני התם דמחזירה למקום המשתמר אבל הכא המאדה צידים שמוסרה ליד המיעוק כדלמרי' לעיל דלצדה מדעת היא: **לעשרו אי אפשר מפני כו'.** צמעשר ראשון וצמעשר עני אינו מפחיתו כדמלאי מעשין וכן שלו^א אלא מפחיתו צמעשר שני שחייב לכלו צירושלים וצתרומת מעשר דנותנו לכהן כדלמרי' צצק כמלך דסוטה (דף מ"ח). **בירא שמים** עסקינן בגזל רב ספרא כו'. ואם תאמר כשגמר צלצו לקנות היאך מחזיר וי"ל דמחזיר מדעת המוכר: **אחד**

יהוהו גברא דאייתי קארי לפום נהרא אתו כולי עלמא שקול קרא קרא אמר להו הרי הן מוקדשין לשמים אתו לקמיה דרב כהנא אמר להו **י אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו** ור"מ הוא דקייצי דמייהו אבל לא קייצי דמייהו ברשות מרייהו קיימו ושפיר אקדיש ת"ר **הלוקח ירק מן השוק ובירר והניח (א) אפילו כל היום כולו לא קנה ולא נתחייב במעשר גמור בבלו לקנותו קנה ונתחייב במעשר להחזירו אי אפשר שכבר נתחייב במעשר ולעשרו א"א (א) שכבר מפחיתו ברמים אלא כיצד מעשרו ונותן לו דמי מעשר אמו משום דגמר בבלו לקנות קנה ונתחייב במעשר אמר רב הושעיא הכא **בירא שמים עסקינן** כגון רב ספרא דקיים בנפשיה ודובר אמת בלבבו: **בתנאי** **ההיטון** מקנה מדרתיו אחד לשלשים יום ובעל הבית אחד לשנים עשר חדש רבן שמעון בן גמליאל אומר הילוף הדברים **חנווני** מקנה מדרתיו פעמים בשבת **וממחה** משקלותיו פעם אחת בשבת **ומקנה** מאזנים **על כל משקל ומשקל** אמר רשב"ג **במה דברים אמורים בלא אבל ביבש אינו צריך וחיוב****

מכר סבר גזלן הוי. ומייב להחזירה ליד הצעלים תימה הא מנן בהגזלן כמלך (ז"מ דף ק"ח). גבי הוגז טלה מן העדר ולא ידעו צעלים לא כגניבתו ולא צחירתו ומנו האלאן והיא שלמה פטור וא"ר יוחנן לדעת מנין פטור שלא לדעת אפילו מנין לא לר"ך א"כ ה"י (א) הכא אף על גב דגזלן הוי כשהחזירה ליד המיעוק שלקחה היינו יהיה פטור אומר ר"י שאני התם דמחזירה למקום המשתמר אבל הכא המאדה צידים שמוסרה ליד המיעוק כדלמרי' לעיל דלצדה מדעת היא: **לעשרו אי אפשר מפני כו'.** צמעשר ראשון וצמעשר עני אינו מפחיתו כדמלאי מעשין וכן שלו^א אלא מפחיתו צמעשר שני שחייב לכלו צירושלים וצתרומת מעשר דנותנו לכהן כדלמרי' צצק כמלך דסוטה (דף מ"ח). **בירא שמים** עסקינן בגזל רב ספרא כו'. ואם תאמר כשגמר צלצו לקנות היאך מחזיר וי"ל דמחזיר מדעת המוכר: **אחד**

ואית דמפרי לה להא סוגיא לחנווני הרגיל אללו ומסר לו צעל הצית ככר הפונדיון ושלה צעל צעל השמן והאיסר ולא שלח ציד צנו כי אם הלכותיה לצדה וצקן הסוגיא פשוטה: **והני מילי דקייצי דמיה.** (א) שדמיו קלוזים כגון רחיים של פלפלין ושאר כלים קטנים שדרכן לעולם לתת צפשוט פשוט. וצנדרים [לא]: מוקי לה להא דשמואל צתרה חריפא וצבדנ לוקחין קופטין עליו דלין הנאה למוכר בלקיחתו זה והדבה ימלא קופטין ומסור דהנאמו של לוקח הוא ליה הוה להא דשמואל עליו ומחייב צאונסא ומתא התם צצרייפא כוותיה דקמיה נאמסן והליכה חייב צחורה פטור מפני שאלו כנושא שכר. ונראה צעניי דלאו דוקא נושא שכר דל"כ לא ליחייב צאונס אלא כגניבה ואצידה וטעמא משום דקייצי דמיה חצינא חריפא הוא הרי הוא כנטיילה זו כמו לוקח גמור אי נמי כמו שואל שכל הנאה שלו זו: **אגבה אטמא.** הגביה ירך לקנותה ולראות אם שמנה היא או כחושיה: **אבל לא קייצי דמיה כו' לא גרסי:** **קרא.** דלעת: **שקול כו' דמי יקדיש איש את ביתו כמי** (ויקרא ט). וה"י כיון דקייצי דמייהו וכו כחו כדשמואל: **כנושא דמרייהו קיימו.** ויכול להקדישן דלא דמי (א) גזלן דלמרי' (ז"מ ס"ח): שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו זה לפי שאינו צרשותו דהכא לאו אדעתא למיגזל שקליניהו אלא לקנותן וכיון דלא קייצי דמייהו לא סמכא דעמיהו דשמה יראה למכרן ציתתו ודעתו להחזיק ומש"ה צרשותא דמרייהו קיימו: **לוקח ירק.** חצר מעס הארץ: **מיייר והית.** ולא גמר לקנות: **אינו חייב צמעשר.** דהא גמר לתקן אלא לצדד היפות. אבל גמר לקנות נתחייב מיד לעשרו דמאי. ואם רוצה לחזור ממקומו: **להחזירו א"א.** בלא הפצת מעשר שכבר נתחייב צמעשר ואין חצר מוציא ממחת ידו דמי שאינו מתוקן [ופסחים ט.]. **ולעשרו א"א.** ואח"כ יחזירו למוכר שהרי מפחיתו צדמים שנתמעט החצילה כדי מעשר: **מעשרן ומוסן.** לזוי ונותן לו דמי מעשר ומחזיר את המותר צעין: **אטו משום דגמר צלצו לקנות קנה ומעשר.** בתמיה אמאי הא אפילו אי קייצי דמייהו יכול להחזיקן וליהדרניהו וליפטור: **רב ספרא.** הוה קרי קריאת שמע ואמר ליה ההוא גברא הב לי עסקך צבך וכן מעות וסצר דמשום מיעוט דמים הוה שטיק והעלה לו דמים מרובים ולאחר תפלתו לא רצה לקבל אלא בנייעוט מעות הראשונות משום דגמר צלצו להקטומו צבך. וה"י גבי מעשר כיון דירא שמים הוא כיון שגמר צלצו וכה צמקא ונתחייב (א) צמכר וכי מחזירו כחוזר ומוכר לו דמי: **בתנאי הסיטון.** הוא חנווני גדול שקונה הרבה יחד ומוכר לחנוונים קטנים: **סיטון.** חנוין צלצון יוין ומשום שקונה הרבה חנוין ציחד קורא בהן: **מקנה מרדסי.** צעיל שנקבץ בהן היין והשמן ונקרש לתוכן ומתמעט המדה. וצכלי הלח מוקי לה לקמן: **בעל הבית.** שחייב מוכר מדיר כסותיו [ז']. **צבנא** אחת צבנה שאינו נדבק בו כל כך: **חילוף הדברים.** סיטון פעם אחת צבנה דכיון שמוכר מדיר אין המשקה נקרש צמכו אבל צעל הצית שאינו מוכר מדיר נקרש (א) ומייבש המשקה צמכו: **החנווני מקנה פעמים צבנא.** לפי שמדיר למוכר יותר מסיטון ובעל הבית ואתאן ל"מ' כך פירשו רבותיו. ולא נהירא דל"כ לא ס"ל הכי שהרי הלכה כרשב"ג צבנא שנתנו [וכפוזת ע"ג]. ועוד דקמסכים בה רשב"ג כדקאמר אמר רבן שמעון בן גמליאל צבנה צדדים אמורים כו' ועוד אם אימא דפליגי עלה אמאי לא קמני שיעוריה כדקמני לעיל אלא נראה דאפילו רשב"ג מודה בתנווי אט"פ שמוכר מדיר דכיון שאינו חייב להטיף ג' טיפין נקרש צמכו יותר: **וממחה.** מקנה כמו ומחה ה' דמעה מעל כל פנים (ישעיה כה): **משקלוטיו.** אבני משקל ששוקל בהן דבר לה וצשר: **על כל משקל (א) ומשקל.** בכל פעם ופעם ששוקל בהן שדבק בהן יותר מן המשקולות לפי שיס להן צית קיצול לר"ך לקנות בכל פעם ופעם: **צמה צדדים אמורים.** קינוחין הללו צדבר לח כגון צשר ויין ושמן: **אבל צדבר יבש.** כגון פירות כמון ופלפלין אינו לר"ך לקנה שלא נדבק בהן מלאותהו

תורה אור השלם

1 הולך תמים ובעל יצדק ודבר אמת בלבבך. החלים טו ב

הגהות הב"ח

(א) בני וזכר והית ובירר והניח אפילו כל היום: (ב) שם ולעשרו היא מפני שבמחיתן צדמים: (ג) רשב"ם ד"ה טון וכו' דלא לענת שטילנה הענין: (ד) ד"ה דמר סבר וכו' דעלם. ג"כ דמי לאה דלעיל ד"ה ע"ב: (ה) ד"ה וכו' יהיה וכו' בהמפקד אלא לא דלמר רבא. ג"כ כולמו דמלאקין רבא לרבנן דמתניתין דס"ל גזלן הוה ש"מ דס"ל לרבא גזלן הוה ואמר לאוקמה מילתיה כרבנן דהלכתא כרבנן וכו' ש"י כפי המפקד: (ו) ד"ה והני מילי דקייצי דמיה שכבר קנה וספק דמיו קודם שמוציא אי בני שדמיו קלוזים כגון רחיים: (ז) ד"ה כרשותא לחמייב וכו' דלא דמי לגזל ולא נתיאשר הבעלים לחמייב צעין: (ח) ד"ה רב סבר וכו' ונתחייב במעשר וכו' מחזירו: (ט) ד"ה חילוף וכו' ומחייבש המעשה: (י) ד"ה על כל משקל בכל כלי ומינת ומשקל ממקן: (יא) רוב"י ד"ה וכו' ה"י צמא הכי:

מוסף רש"י

הובא בעמוד הקודם

רבינו גרשום

מי דמי אימור דאמר רבה. אמאי חייב באחריותה כשהבישה משום דבעלי חיים היא ואיניקטה גברי ברייתא שהבייתה: כי היא גונאה. כשנטלה חנווני: מי אמר. רבה דנתיביה בה: ובשואל שלא מדעת שמדיר את לאחרים שלא מדעת בעל הצלוחית פליגי רבנן סביר שואל הוא נתחייב באונסיה כל זמן שהיה חזרה ביד לבעלה. ור' יהודה סבר שואל שלא מדעת גזלן הוי ואין לו דין שואל ופטור הוי האונסין: והני מילי אורח דקייצי דמיה. שידע בכמה הוא נותנו ועל מנת כן הגבירו לקנותו באותן דמים אם יכשר בעיניו. והכתי כי נאנס ברישות לוקח

נאנס אבל אם לא קץ דמים קצובין היה נאנס ברישות מוכר. והני מילי אורח דבעי לה לכולה אטמא לקנות והיה יודע מה הוי דמיה. אבל לא בעי לה כולה אלא חציה מאי דבעי מניה חייב לשלומי: קארי. קישורין: והני מילי. דאנתו מקדיש אורח דקייצי דמיה של כל אחת דרשהגביה קנאה זה החותין. ואצ"י דלא נתנו דמים עריון קנאות ולא היה יכול להקדישן שאינן שלו: אבל לא קייצי דמיה אצ"י דחוטפה ברישותי דמוכר קאי ומצי מקדיש: הלוקח ירק מן השוק. מן עם הארץ שחייב לעשר מעשר ירק מדרבנן. מדר חבילה אחת והניח אחת אפי' כל היום כולו שלא היה יודע עריון איהו יקח לא קנה ולא נתחייב במעשר: גמר בלבבו. ליקח אחת מהן אצ"י שלא הגביהה עריון ושוב נמלך שאין צריך להם אצ"י קנה מעשר דחייב לעשר אותה חבילה: מה יעשה כיון שאין צריך להן. להחזירו אותה אגודה אצל שאר האגודות אי אפשר שכבר נתחייב במעשר משעת שאל בלבבו לקנות ואם מחזירו אצל האחרות יהיו טבל וחולין מערובין ואסירין כולן. ולעשרו אי אפשר שאם יטול המעשר מאותה אגודה מפסיד המוכר שפסידו ברמים כיצד יעשה בזה יעשר אותו שיביר ויתן לו למוכר ידמי מה שהיה המעשר שנטל וחזירו לו

קטנים הנמכרים לעולם חאירק שאר שיעור שלהם ידוע כגון קדיות או ריחים של פלפלין צדמייס קטנין מסתמא. ונמס' נדרים כפי ארבעים נדרים [לא]: מוקי לה להא דשמואל צונינא חריפא דהנאח לוקח הוא ווא"ע דמנא התם כוותיה צצרייפא דקמני ונאנסו בהליכה חייב צחורה פטור מפני שהוא כנושא שכר נראה צעניי דלאו דוקא נושא שכר דל"כ לא ליחייב צאונסא אלא כגניבה ואצידה וטעמא משום דקייצי דמיה חצינא חריפא הרי הוא כנטיילה זו כמו לוקח גמור אי"כ כמו שואל שכל הנאה שלו שחייב צאונסן דכיון דזנינא חריפא אין כלל הנאה למוכר כלל צנטיילתו של זה שהריה ימלא לוקחיה הלכך הו"ל מוכר כמו משאל דלת ליה הנאה ללל: **אגבה אטמא.** מוקי לראות אם שמנה היא או כה צבנה רבבה: **אבל לא קייצי דמיה כו' לא גרסי:** **קארי.** דלעת: **שקול קרא.** לקנות: **אמר להם כיון וקדישין.** לפי שלא ידע דמי ישאל מעותיו אחרי שכולם לקחו: **אין אדם מקדיש כו'.** כדי יקדיש את ביתו כמי (ויקרא ט). וה"י כיון דקייצי דמיה וכו' כפי דשמואל שהרי ברשותו לקחו ולא צ"מ מכרן: **כנושא דמרייהו קיימו וקדשו.** שהרי לא גזלנו נמטבו דמיה שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו זה לפי שאינו צרשותו שהרי על מנת להחזירם לקוחם אם יעלה צדמיהם והלכך אמרי שניהן קאי דהיינו כיון ולא פסק לזי קיי: **וחוק ירק.** חצר מעס הארץ: **ציר ויתם.** לא צבנא לקנות אלא לראות אם הטיבות ואצ"י יקח מה שירצה: **לא קנה.** להחמייב צמעשר: **קנה ומעשר.** דכיון דגמר צלצו לקנות הרי הן שלו כדלקחן ומת איהו חייב ליה חצר מוציא ממחת ידו דמי שאינו מתוקן [ופסחים ט.]. **ולעשרו א"א.** ואח"כ יחזירו למוכר שהרי מפחיתו צדמים שנתמעט החצילה כדי מעשר: **מעשרן ומוסן.** לזוי ונותן לו דמי מעשר ומחזיר את המותר צעין: **אטו משום דגמר צלצו לקנות קנה ומעשר.** בתמיה אמאי הא אפילו אי קייצי דמייהו יכול להחזיקן וליהדרניהו וליפטור: **רב ספרא.** הוה קרי ק"ש ואתא הוא גברא ווא"ל הב לי עסקך צבך וכן מעות וסצר דמשום מיעוט דמים הוה שטיק והעלה לו דמים מרובים ולאחר תפלתו לא רצה לקבל אלא בנייעוט מעות הראשונות משום דגמר צלצו להקטומו צבך. וה"י גבי מעשר כיון דירא שמים הוא כיון שגמר צלצו וכה צמקא ונתחייב (א) צמכר וכי מחזירו כחוזר ומוכר לו דמי: **בתנאי הסיטון.** הוא חנווני גדול שקונה הרבה יחד ומוכר לחנוונים קטנים: **סיטון.** חנוין צלצון יוין ומשום שקונה הרבה חנוין ציחד קורא בהן: **מקנה מרדסי.** צעיל שנקבץ בהן היין והשמן ונקרש לתוכן ומתמעט המדה. וצכלי הלח מוקי לה לקמן: **בעל הבית.** שחייב מוכר מדיר כסותיו [ז']. **צבנא** אחת צבנה שאינו נדבק בו כל כך: **חילוף הדברים.** סיטון פעם אחת צבנה דכיון שמוכר מדיר אין המשקה נקרש צמכו אבל צעל הצית שאינו מוכר מדיר נקרש (א) ומייבש המשקה צמכו: **החנווני מקנה פעמים צבנא.** לפי שמדיר למוכר יותר מסיטון ובעל הבית ואתאן ל"מ' כך פירשו רבותיו. ולא נהירא דל"כ לא ס"ל הכי שהרי הלכה כרשב"ג צבנא שנתנו [וכפוזת ע"ג]. ועוד דקמסכים בה רשב"ג כדקאמר אמר רבן שמעון בן גמליאל צבנה צדדים אמורים כו' ועוד אם אימא דפליגי עלה אמאי לא קמני שיעוריה כדקמני לעיל אלא נראה דאפילו רשב"ג מודה בתנווי אט"פ שמוכר מדיר דכיון שאינו חייב להטיף ג' טיפין נקרש צמכו יותר: **וממחה.** מקנה כמו ומחה ה' דמעה מעל כל פנים (ישעיה כה): **משקלוטיו.** אבני משקל ששוקל בהן דבר לה וצשר: **על כל משקל (א) ומשקל.** בכל פעם ופעם ששוקל בהן שדבק בהן יותר מן המשקולות לפי שיס להן צית קיצול לר"ך לקנות בכל פעם ופעם: **צמה צדדים אמורים.** קינוחין הללו צדבר לח כגון צשר ויין ושמן: **אבל צדבר יבש.** כגון פירות כמון ופלפלין אינו לר"ך לקנה שלא נדבק בהן מלאותהו

נאנס אבל אם לא קץ דמים קצובין היה נאנס ברישות מוכר. והני מילי אורח דבעי לה לכולה אטמא לקנות והיה יודע מה הוי דמיה. אבל לא בעי לה כולה אלא חציה מאי דבעי מניה חייב לשלומי: קארי. קישורין: והני מילי. דאנתו מקדיש אורח דקייצי דמיה של כל אחת דרשהגביה קנאה זה החותין. ואצ"י דלא נתנו דמים עריון קנאות ולא היה יכול להקדישן שאינן שלו: אבל לא קייצי דמיה אצ"י דחוטפה ברישותי דמוכר קאי ומצי מקדיש: הלוקח ירק מן השוק. מן עם הארץ שחייב לעשר מעשר ירק מדרבנן. מדר חבילה אחת והניח אחת אפי' כל היום כולו שלא היה יודע עריון איהו יקח לא קנה ולא נתחייב במעשר: גמר בלבבו. ליקח אחת מהן אצ"י שלא הגביהה עריון ושוב נמלך שאין צריך להם אצ"י קנה מעשר דחייב לעשר אותה חבילה: מה יעשה כיון שאין צריך להן. להחזירו אותה אגודה אצל שאר האגודות אי אפשר שכבר נתחייב במעשר משעת שאל בלבבו לקנות ואם מחזירו אצל האחרות יהיו טבל וחולין מערובין ואסירין כולן. ולעשרו אי אפשר שאם יטול המעשר מאותה אגודה מפסיד המוכר שפסידו ברמים כיצד יעשה בזה יעשר אותו שיביר ויתן לו למוכר ידמי מה שהיה המעשר שנטל וחזירו לו

קטנים הנמכרים לעולם חאירק שאר שיעור שלהם ידוע כגון קדיות או ריחים של פלפלין צדמייס קטנין מסתמא. ונמס' נדרים כפי ארבעים נדרים [לא]: מוקי לה להא דשמואל צונינא חריפא דהנאח לוקח הוא ווא"ע דמנא התם כוותיה צצרייפא דקמני ונאנסו בהליכה חייב צחורה פטור מפני שהוא כנושא שכר נראה צעניי דלאו דוקא נושא שכר דל"כ לא ליחייב צאונסא אלא כגניבה ואצידה וטעמא משום דקייצי דמיה חצינא חריפא הרי הוא כנטיילה זו כמו לוקח גמור אי"כ כמו שואל שכל הנאה שלו שחייב צאונסן דכיון דזנינא חריפא אין כלל הנאה למוכר כלל צנטיילתו של זה שהריה ימלא לוקחיה הלכך הו"ל מוכר כמו משאל דלת ליה הנאה ללל: **אגבה אטמא.** מוקי לראות אם שמנה היא או כה צבנה רבבה: **אבל לא קייצי דמיה כו' לא גרסי:** **קארי.** דלעת: **שקול קרא.** לקנות: **אמר להם כיון וקדישין.** לפי שלא ידע דמי ישאל מעותיו אחרי שכולם לקחו: **אין אדם מקדיש כו'.** כדי יקדיש את ביתו כמי (ויקרא ט). וה"י כיון דקייצי דמיה וכו' כפי דשמואל שהרי ברשותו לקחו ולא צ"מ מכרן: **כנושא דמרייהו קיימו וקדשו.** שהרי לא גזלנו נמטבו דמיה שניהן אינן יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו זה לפי שאינו צרשותו שהרי על מנת להחזירם לקוחם אם יעלה צדמיהם והלכך אמרי שניהן קאי דהיינו כיון ולא פסק לזי קיי: **וחוק ירק.** חצר מעס הארץ: **ציר ויתם.** לא צבנא לקנות אלא לראות אם הטיבות ואצ"י יקח מה שירצה: **לא קנה.** להחמייב צמעשר: **קנה ומעשר.** דכיון דגמר צלצו לקנות הרי הן שלו כדלקחן ומת איהו חייב ליה חצר מוציא ממחת ידו דמי שאינו מתוקן [ופסחים ט.]. **ולעשרו א"א.** ואח"כ יחזירו למוכר שהרי מפחיתו צדמים שנתמעט החצילה כדי מעשר: **מעשרן ומוסן.** לזוי ונותן לו דמי מעשר ומחזיר את המותר צעין: **אטו משום דגמר צלצו לקנות קנה ומעשר.** בתמיה אמאי הא אפילו אי קייצי דמייהו יכול להחזיקן וליהדרניהו וליפטור: **רב ספרא.** הוה קרי ק"ש ואתא הוא גברא ווא"ל הב לי עסקך צבך וכן מעות וסצר דמשום מיעוט דמים הוה שטיק והעלה לו דמים מרובים ולאחר תפלתו לא רצה לקבל אלא בנייעוט מעות הראשונות משום דגמר צלצו להקטומו צבך. וה"י גבי מעשר כיון דירא שמים הוא כיון שגמר צלצו וכה צמקא ונתחייב (א) צמכר וכי מחזירו כחוזר ומוכר לו דמי: **בתנאי הסיטון.** הוא חנווני גדול שקונה הרבה יחד ומוכר לחנוונים קטנים: **סיטון.** חנוין צלצון יוין ומשום שקונה הרבה חנוין ציחד קורא בהן: **מקנה מרדסי.** צעיל שנקבץ בהן היין והשמן ונקרש לתוכן ומתמעט המדה. וצכלי הלח מוקי לה לקמן: **בעל הבית.** שחייב מוכר מדיר כסותיו [ז']. **צבנא** אחת צבנה שאינו נדבק בו כל כך: **חילוף הדברים.** סיטון פעם אחת צבנה דכיון שמוכר מדיר אין המשקה נקרש צמכו אבל צעל הצית שאינו מוכר מדיר נקרש (א) ומייבש המשקה צמכו: **החנווני מקנה פעמים צבנא.** לפי שמדיר למוכר יותר מסיטון ובעל הבית ואתאן ל"מ' כך פירשו רבותיו. ולא נהירא דל"כ לא ס"ל הכי שהרי הלכה כרשב"ג צבנא שנתנו [וכפוזת ע"ג]. ועוד דקמסכים בה רשב"ג כדקאמר אמר רבן שמעון בן גמליאל צבנה צדדים אמורים כו' ועוד אם אימא דפליגי עלה אמאי לא קמני שיעוריה כדקמני לעיל אלא נראה דאפילו רשב"ג מודה בתנווי אט"פ שמוכר מדיר דכיון שאינו חייב להטיף ג' טיפין נקרש צמכו יותר: **וממחה.** מקנה כמו ומחה ה' דמעה מעל כל פנים (ישעיה כה): **משקלוטיו.** אבני משקל ששוקל בהן דבר לה וצשר: **על כל משקל (א) ומשקל.** בכל פעם ופעם ששוקל בהן שדבק בהן יותר מן המשקולות לפי שיס להן צית קיצול לר"ך לקנות בכל פעם ופעם: **צמה צדדים אמורים.** קינוחין הללו צדבר לח כגון צשר ויין ושמן: **אבל צדבר יבש.** כגון פירות כמון ופלפלין אינו לר"ך לקנה שלא נדבק בהן מלאותהו

קבא א ב מיי פ"ח מהל' גנינה הלכה יג יד סמנ עשין עב טו"ע ח"מ סי' ללא ספק יד: קבב ג מיי' עס הל' טו טו"ע עס ס"ח: קבג ד ה ר מיי' עס הל' יג יד טו"ע עס ספקי יד: קבד ז ח מיי' עס פ"ו הלכה יג סמנ לאון קבז טו"ע ח"מ סי' ללא ספקי יט:

תורה אור השלם

1 אבן שלמה וְצַדִּיק יִיחֶה קִף אִיפֹה שְׁלֹמֹה וְצַדִּיק יִיחֶה קִף לַעֲשֹׂן יֵאָרִיכוּ וְיִקָּצֵץ קִף הָאֲדֹמָה אֲשֶׁר יִזְ אֶלְדֵּיךָ תֵּן לָךְ יִדְבְּרִים כֹּה טו 2 כי את כל הוועבת האל פעשו אנשי הארץ אשר לפניכם ושמעתם הארץ אשר יקראו יז כז 3 כי הוועבת יי אלקיך כל עשה אלה בכל עשה עול: דברים מה טו 4 ויחן מנרע המלכות ויכרת אתו ברית ויבא אתו באלה ואת אילי הארץ ילקח:

5 כי כל אשר יעשה כמל התועבות האלה ויברנו תבשות העשת מקרב עמם: ויקרא יז כט

6 אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ותשיתם אתם: ויקרא כג ג

7 אני יי אלהים אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מרחל לקח עבדים ואשבר מנת עולכם ואולץ אתכם קוממיות: ויקרא כג יג 8 ואם בחקותי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשתי ילקחתי שפוח את כל מושבותי לקרבכם את ברתי:

9 והארץ תעוב מהם ותרחץ את שבתיהן תחשבה מהם ודם רצו את עוונ יעו ובעון בנפשתי תמאסו ואת חקתי יגעלו ופגשם: ויקרא כו מג

רבינו גרשום

השאר: אטו משום דגמר לבבו לקנות. יקנה מעשר והלא לא הוציא בשפתיו לומר זה אני ורצה ולא הגבירו אי"כ במה קנאו: דמקיים בנפש ודוברי אמת בלבב. כדרב ספרא שהיה לו חמור למכור ובשעה שהיה קורא ק"ש בא אחד ואמר לו נתנו לו בכך וכך דמים ונתנוהו בלבו ולא היה יכול להשיבו והוסיף לו עוד הלוקח דמים וכשמוע קריאת שמע אבר ליה ברמיס ראשוניס אמרו בלבי לתנו ק"ל לא ומולוכי לשווקים ומכרו: מקנה מדרותי אחת ללי יום שמתיבש בתוכה השמן ובעובי אותו שמן כן המדה סחירה. ובעל הבית שאינו מכל התועבות האלה ונכרתו וגו'. והוא אלה דעיות לא אתי אלא לאורוי דעיות אפשר ברכת למעטוי מדות מכות. אלא הואיל לי"ב חדשים מקנה: חילוף הדברים. בעי"ב ח"ט עשר ויש לו יותר למדוד. חנוני שבכל יום יום מרד מקנה אחת תעבה המדה וממחה משקלוהו וישמא דרבך בהם כלום ושוקלין יותר. אבל כיבש אין צריך לקנח כל כך תרדי: וחייב להכריע לו טפה. לגבי אומל נפש מפישי שיש בו פסולת: ואם שוקל לו עין בעין. בלא הכרע: נתון לו גירומין. תוספת משקל אחד

אחד מעשרה בלייטרא א"י לייטרא. מליטנא דמתני' דייק דקתני אחד לעשרה ולא קתני אחד מעשרה וא"ת אמאי לא תני במתני' אחד ממאה ונראה לרשב"א לפרש דלא מייחייב גירומיו כלל מדאורייתא אלא כששוקל עשר ליטרין אצל צפחות מכאן אינו חייב מדאורייתא והא דתניא לקמן היה מצדק ממנו שלשה רצעי ליטרא לא יאמר שוקל לי ג' רצעי ליטרא כו' לפי שהיה חייב הכרע על כל משקל ומשקל הני מילי גבי הכרעה דלאו דאורייתא וצמקום שנהגו:

התם אפשר בתשובה. ודוקא צעריות שאין בהן ממזרות אצל הבא על אשת איש והוליד ממנה בן או שחר עריות שיש בהן ממזרות זהו מעוות לא יוכל לתקן כדאמר (י' ציציתם דף כה) וא"ל בתשובה והי"ך חיים אומר אע"ג שהוא מעוות לא יוכל לתקן מ"מ אפשר בתשובה (ו) שזוה לו הקב"ה ודלא זוה אלא לעשות לו תשובה אצל גולן שחשבונו הוא שחוייר הגוילה כדכתיב והשיב את הגולה וגו' והיכל דגול לרבים אינו יודע למי ישיב דאע"ג דאמר(י' צ"ק דף זד:) יעשה בהן כרבי רבים מ"מ ללא תשובה מעלייתא ה"ל:

ויק"ל בעשרים ושתים. מוהיה אם לא תשמעו וגו' מכאן אין נראה לר"י פירוש רצ נסים גאון דפירש דהאי דמתלקיס וילך מאתם נצבים כשש שמי צנמות בין ר"ה לסוכות בלא יו"ט אע"פ שהיא פרשה קונה ומחצבין מטוט ומסעי שאגדות יותר היינו משום דבעינן שימאנו נשים וקללותיה שיש קללות צנתם נשים ואין אנו רוצים שיכנסו מוכחות של שנה שעברה צננה הבאה דהא הכא משמע דלא קרי קללות אלא צאם צחקותי וניהיה כי תצוא דקאמר מואם לא תשמעו עד ואין קונה אצל משס ואיני לא חשיב"י קללות אצל נראה לר"י דלחיז אנו קורין לעולם אתם נצבים לפני ר"ה כדי להפסיק צנפיה צין קללות דשנה שעברה דוהיה כי תצוא לשנה הבאה ו וכך נמי לעולם אנו קורים צמדכר לפני עזרת כדי לעצרת שהוא ר"ה לפירות האילן שדונין על הפירות והכי אינא צמס' מגילה (דף לא: ושם) דקורין קללות צנתרות כהניס לפני עזרת:

מעשרה בלח דייקין ליה הלכך חסורי מחסרה והכי קתני אחד מעשרה לעשרה בלח כו' נראה צניני. ומורח היה לתנא להזכיר כי פעמים עשרה וחסיר האחד: מתני' דקתני אחד לי' בלח ואחד לג' ציבש איבעיא להו היכי קתני כו'. ולפרושי סיפא קאתי היכי קאמר מתני' אחד מי' בלח י' דלח והוא הדין אחד מכ' ציבש לכ' דיבש דהיינו חלק אחד מד' מאות: או דלמא אחד מי' בלח לי' דלח וכן אחד מי' ציבש לכ' דיבש. דהיינו חלק אחד ממאתים ואחד מי' אמרייהו קאי. ונראה משום שהלח נדבק בכלי ואינו מטיף לו הכל כר"ך להוסיף לו יותר מציבש: **עונשן של מדות**. אם עושה בהן עול: **מעונשן של עריות**. אם נכשל בהן: **שזה נאמר בהן אל**. עריות דכתיב אל תתועבות האל וצמדות כתיב אלה דכתיב כל עושה אלה כל עושה עול: **ואלה קשה מאל**. דמש"ה הוסיף הכתוב בהן ה' לרבות ולהגדיל הקישוי: **צעריות נמי כתיב**. כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו (ויקרא יח): **למעוטי מדות מכות**. דס"ד אמיתא כיון דעול מדות נקראו תועבות ה"ח הרי הן בכלל כל אשר יעשה מכל התועבות אי לא כתב אלה דמשמע מעווט. ולא מדום ג"ש א"ש לא כתב אלה לא דיינין דאין אדם דן וגויה שזו מעלמו א"כ"י למדו ירשעה ומלא מקו"ו דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה דאין עונשין מן הדין אלא ממשמעותו כדפרישית: **ואלא מאי עורפיהו**. ומדות כיון דצעריות איכא כרת וצדיקהו ליכא כרת: **אפשר ליה בתשובה**. עריות מועלת תשובה אי עביד ליה תשובה מעלייתא כדכתיב (ויימגו ג כב) שובו בניס שובים ארפא משובותיכם ואמרי' נמי (מכות דף כג.) כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן אצל מדות שגזלו את הרצים א"ח לו בתשובה שהרי תשובתו תלויה בהצבת גוילה דכתיב והשיב את הגולה (ויקרא ה) והוא אינו יודע למי יחזיר. ואע"ג דאמרין (ויקרא יח): **למעוטי מדות מכות**. דס"ד מאחר שאינו משיב לצעלים אלא שציררו לו המוטע: גול הדיוט הקדים צו חטא למעילה דכתיב (ויקרא ה) נפש כי תחטא ומעלה מעל צה' וכחש בעמיתו וגו' (ג) מיד התחלת הגול קרי ליה חוטא משעת כפירה. וגבי הקדש כתיב (שם) כי תמעול מעל וחתאה בשגגה דאינו נקרא חוטא עד שנהנה: **אלא כמדום הקב"ה מדם צטר דום**. שהקב"ה רחמן וצרכתו מרובה מקללתו אצל אדם קללתו מרובה מצרכתו: **צעערים ושטים**. מאם צחקותי עד קוממיות מאל"ף שצאם עד תי"ו שצקוממיות והיינו צעערים ושטים אותיות שצאל"ף צי"ת לצד הכפולות. ומי"ו עד מ"ם שגנה אותיות:

מי מליטרא בלח לפי שבכל משקל מדיבק ממנו למאזנים אינו ממצה לו. ואחת מכ' בליטרא לכ' משקלות ביבש. מוסקי לו גירומין לפי שאינו מדבק כל כך לבך מאזנים: מקום שנהגו למדוד בבסה. מי שקנאו סאה נהגין לשוקלה ביד: לא ימוד לו בדקה. כל קב בני עצמו לפי שמדבק ממנו בכל פעם ומפסיד הלוקח: ומקום שנהגו למוד בדקה. שחייב להכריע לו בכל פעם טפה: לא ימוד לו בבסה. לפי שממוטע בהכרעות. מקום שנהגו לגרדוש. אינו רשאי למחוק כדמפרש בגמ' : מנהימ'. דחייב להכריע לו טפה: להכי כתב וימנא אחותי צדק ודצק משלך ותן לו. אלא מתני' דקתני דחייב להכריע לו טפה היינו במקום שנהגו אחת מי' בליטרא לי' ליטרין היינו אחד מק'. איבעיא להו היכי קתני אחד מי' בליטרא בלח לי' ליטרין בלח דהיינו אחד מק'. ואחד מעשרים (א) בליטרא ביבש דהיינו אחד ממאתים לי' ליטרא דיבש. או דלמא אחד מי' במשקל בלח יחייב ליה (ג) כי שוקל ליה אחד מי' משקלות דלח ואחד מכ' דיבש נמי חיקו: שזה. עריות: נאמר בהן אל. דכתיב את כל התועבות האל :וזה. במדות נאמר בהן אלה ה' יותר דכתיב כי תועבת ה' אלקיך כל עושה אלה כל עושה עול: גבי עריות נמי הא כתיב אלה. כמו במדות דכתיב כי כל אשר יעשה במדות לא יכא כתיב מאי עורפיהו מדעיות איכא: דעיות אפשר בתשובה. דכל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כרת: ומדות לא אפשר בתשובה כתיב חטא ותשובה ומלאת עד שחזור הגוילה וזה גול הרבה בני אדם ואין יודע [מאידה] מהן: דגול הדיוט הקדים חטא למעילה. דכתיב ונפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו: ובגול גבוה הקדים מעילה לחטא. דכתיב כי תמעול מעל וחתאה בשגגה מקדשי ה': מאם בחקותי תלכו עד קוממיות. היינו מא' ועד י' קללין בשמונה אותיות. ואם לא תשמעו ועד געלה נפשמ הרי ח'

(א) י"ל אחד מעשרים בליטרא לעשרים ליטרין דיבש. דהיינו אחד מד' מאות. (ג) נראה דל"ב עי שקל לי' אחד י' משקלות דלח ואחד י' דיבש נמי.

פח: המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

וחייב להכריע (א). (א) מאזנים מלד הצטר טפח שיהא הצטר שוקל יותר מן הליטרא וצגמי' מוקי לה צמקום שנהגו להכריע. וה"ה לעשרה ליטרות ציחד להכריע טפח כדאמר' צברייתא צגמרא (פסג.) וגותן הכרע אחד לכולן. ונראה צניני דלפחות מליטרא לא צעי' הכרע טפח דנפיס יותר מדאי הכרע טפח צדכר קל: היה

שוקל לו עין בעין. צלמאוס כנון צמקום שאין מכריעין נותן לו לצד המשקל את גרומיו הכרעו דקתני אחד מעשרה בלח כו' וצגמי' מפרש לה. וצגמרא נפקא לו מקראי דחייב לתן לו מוכר משלו לצד המשקל. וגירומיו לשון הכרעה הוא וכן הגרמה דשמיטה נמי לשון הכרעה והטייה הוא שמכריע ומטה את הסכין חוץ לנקום שמיטה: **דדקה**. קצ: **לא ימוד צגסה**. כסאה דהוי הפסד דלוקח דאין לו משהש צבין כי אם הכרע אחד ואודי' ה' הכרעות ואפילו צמקום שמוחקין נמי אי אפשר למחוק כל כך צלמאוס (ג) א וצ"ג משום שמודד לו צריות וצדקה מודד יותר וכשמודד צגסה מפסיד הקונה]: **לא ימוד דדקה**. דמפסיד מוכר משום שאינו יכול למחוק כל כך: **למחוק**. את המדה: **לא יגדוש**. קונבליי"ר גודשא כדמפרש צגמרא (פסג.) וכן לא ימחוק אע"פ שפוחת מן הדמים: **גב' מנהני מילי**. קא סלקא דעתך דצעי' אהא דלר"ך להכריע טפח: **ולדק**. מיותר הוא למרש אע"פ שאיפה שלימה מדדת דק משלך ותן לו והיינו הכרעה וצמדה נמי למדוד צריות כדי שיהא יתר על מדתו: **היני ישיב ליה עין בעין**. האמרת דגזירת הכתוב הוא שיכריע צשעת המשקל: **אלא (רישא) צמקום שנהגו**. כלומר אין גזירת הכתוב להכריע צשעת המשקל אלא צננהגא תליא מילתא דאם רוצין להכריע צשעת המשקל תחת גירומיו דאחר מדידה הכרעות צידו ואותו הכרע כר"ך טפח דאין הכתוב מקפיד אלא שיוסיף על המשקל או צשעת המשקל או לאחריו כן: **מנהני מילי**. דלר"ך להוסיף על המשקל: **אחד מעשרה בליטרא**. כששוקלין י' ליטרין דהיינו

אחד ממאה (ס"א). ומדמלר"ך הכרעת טפח צמקום שמכריעין דייק הכי דעיבור אחד ממאה צמקמין דכריע טפח והגירומין צמקום הכרעה קיימיה (ע"כ). ומלישא דמתניין דקתני אחד לעשרה בלח ואל קתני אחד מעשרה בלח כו' נראה צניני. ומורח היה לתנא להזכיר כי פעמים עשרה וחסיר האחד: מתני' דקתני אחד לי' בלח ואחד לג' ציבש איבעיא להו היכי קתני כו'. ולפרושי סיפא קאתי היכי קאמר מתני' אחד מי' בלח י' דלח והוא הדין אחד מכ' ציבש לכ' דיבש. דהיינו חלק אחד ממאתים ואחד מי' אמרייהו קאי. ונראה משום שהלח נדבק בכלי ואינו מטיף לו הכל כר"ך להוסיף לו יותר מציבש: **עונשן של מדות**. אם עושה בהן עול: **מעונשן של עריות**. אם נכשל בהן: **שזה נאמר בהן אל**. עריות דכתיב אל תתועבות האל וצמדות כתיב אלה דכתיב כל עושה אלה כל עושה עול: **ואלה קשה מאל**. דמש"ה הוסיף הכתוב בהן ה' לרבות ולהגדיל הקישוי: **צעריות נמי כתיב**. כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו (ויקרא יח): **למעוטי מדות מכות**. דס"ד אמיתא כיון דעול מדות נקראו תועבות ה"ח הרי הן בכלל כל אשר יעשה מכל התועבות אי לא כתב אלה לא דיינין דאין אדם דן וגויה שזו מעלמו א"כ"י למדו ירשעה ומלא מקו"ו דהאי אפשר בתשובה והאי לא אפשר בתשובה דאין עונשין מן הדין אלא ממשמעותו כדפרישית: **ואלא מאי עורפיהו**. ומדות כיון דצעריות איכא כרת וצדיקהו ליכא כרת: **אפשר ליה בתשובה**. עריות מועלת תשובה אי עביד ליה תשובה מעלייתא כדכתיב (ויימגו ג כב) שובו בניס שובים ארפא משובותיכם ואמרי' נמי (מכות דף כג.) כל חייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן אצל מדות שגזלו את הרצים א"ח לו בתשובה שהרי תשובתו תלויה בהצבת גוילה דכתיב והשיב את הגולה (ויקרא ה) והוא אינו יודע למי יחזיר. ואע"ג דאמרין (ויקרא יח): **למעוטי מדות מכות**. דס"ד מאחר שאינו משיב לצעלים אלא שציררו לו המוטע: גול הדיוט הקדים צו חטא למעילה דכתיב (ויקרא ה) נפש כי תחטא ומעלה מעל צה' וכחש בעמיתו וגו' (ג) מיד התחלת הגול קרי ליה חוטא משעת כפירה. וגבי הקדש כתיב (שם) כי תמעול מעל וחתאה בשגגה דאינו נקרא חוטא עד שנהנה: **אלא כמדום הקב"ה מדם צטר דום**. שהקב"ה רחמן וצרכתו מרובה מקללתו אצל אדם קללתו מרובה מצרכתו: **צעערים ושטים**. מאם צחקותי עד קוממיות מאל"ף שצאם עד תי"ו שצקוממיות והיינו צעערים ושטים אותיות שצאל"ף צי"ת לצד הכפולות. ומי"ו עד מ"ם שגנה אותיות:

לה כדמפרש ואיל: **עיות נאמר בהן אל** כי את כל התועבות האל: **צמדות כתיב כל עושה אלה** משמע לשון רבים: **צעריות נמי כתיב**. כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות וגו' (ויקרא יח): **למעוטי מדות מכות**. דס"ד יולף התועבות מעוות לג"ש. ופרשניו לגי' והא אמרין דאין אדם דן ג"ש מעלמו א"כ"י למדה מרדו ורצו מרדו ורצו הלכה למשה מסויו ומיך לו דהכי אית לפרושי מכל התועבות מכל דברים שכתוב בהן תועבות ואפי' מדות כיון דכתיב בהן תועבות אחא אלה ומעט ולא קאי מכל אלה התועבות דכתב לעיל מכל התועבות: **ואלא כיון דעניות איכא כרת וצמדות ליכא כרת מתי' חומרייהו מעריות ואמאי כתיב בהו אלה: אפשר צטוונס**. דכל חייבי כריתות שלקו נפטרו מדין כרתן (מכות כג.) א"י בלא מלקות תשובה ומעלת בכל דבר כדכתיב (השם יח) שובו בניס שובים ארפא משובותיכם אי עביד תשובה מעלייתא כל ימיו י' אצל מדות דלוי יודע למי ישיב וצטונת מליה שוהיב את הגולה (ויקרא ה) ואינו יכול לקיים מקרא זה הל"ך אי אפשר בתשובה מעלייתא דל ימיו שוהיב את הגולה קאי: גול הדיוט הקדים צו חטא למעילה דכתיב (שם) ונפש כי תחטא ומעלה מעל וכחש בעמיתו דמי בהתחלת חטאו קרי ליה חטא. גבי הקדש כתיב (שם) תמעול מעל וחתאה בשגגה מקדשי וגו' לא מיקרי חוטא עד שנהנה ככר: **צעערים ושטים** אומות: כדמפרש לקמיה אס צחקותי קוממיות אל"ף שצמלת הפרשה ומי"ו שצטווס הרי כ"צ אומות. ומי"ו עד מ"ם שגנה אותיות:

מסורת הש"ס

(א) צימות כה... (ג) י"א ואלה קשה מאל. (א רש"י. (ד) צ"ל מחינה טו. (ה) ס"א אלא דלא זיה לו לעשות.

הנהגות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה וחייב להכריע לו המאזנים וכו' ציחד צריך להכריע טפח: (ב) ד"ה לא ימוד צגסה וכו' צלמאוס הס"ד ואח"כ מ"ה לא ימוד צדקה וכו' למחוק כל כך ובגסה מוחק יותר אי נמי משום שמודד לו בדקה צריות וכשמודד צגסה מבדיד ומפסיד הלוקח והוא ח"מ: (ג) גול דהיינו וכו' דמיד בהתחלת חטאו: (ד) טוב' ד"ה הס' וכו' שצויהו הק"ה דלא זיה לו אלא לעשות תשובה:

לעניו רש"י

קונבליי"ר. למלא על כל גרומיו עד ששפכו.

מוסף תוספות

א. דן[תן דאתם צבבים לא חשיב כקללות אלא העבות ברית שהצביר ישראל בברית. שעימ"ך בשם תוס' הרא"ש. ב. שלא להסמך הקללות לראש השנה. תוס' מגילה לא:

פי' רשב"ם העקרי

וחייב לו' מדרשו: [גב'] מפ"ס. קפ"ו דלהכרעה טפח קאי: ולדו מיותר הוא לדרש שאע"פ שגמה שלימה מדדת לו דק משלך עוד ותן לו דהיינו הכרעה. ומיהו צמדה לא שייך הכרעה כי אם במשקל והוא הדין למדה שמודד יותר מן המדה כיון אם נכחו למחוק יגדות מעט: **היני ישיב ליה עין בעין**. והא אפוקיה קא עביד אע"פ שמשלם לו בצדק דצשעה שאו מודד צנין דק משלך כדכתיב (גנבים טז) ואיפה שלמה ודק האי האיפה צלמה: **אלא רישא צמקום שנהגו**. להכריע תחת גירומיו דאחר מדידה ואתא להשמיעין דלוחיה הכרעה ליהי איה טפח: **מפ"ס**. דלר"ך לתן יותר מדי מדת אחד מעשרה בליטרא כששוקל עשר ליטרין דהיינו חלק אחד ממאה. ומלישא דמתני' קא דייק דקתני אחד לעשרה בלח ולא חסורי מחסרה והכי קתני אחד מעשרה לעשרה בלח כן שמוך אחד מעשרה בלח א"י ויהא צניני ומורח ליה לתנא להזכיר שני פעמים עשרה וחקר האלה: **אחד מעשרה בלח ואחד לעשרים ציבש איבעיא** לפי ימיו קתני כו'. ולפרושי סיפא קאתי היכי קאמר מתני' אחד מעשרה בלח לעשרה דלח וכן אחד מעשרים ציבש לעשרים דיבש דהיינו חלק א' מלרבע מאות חלקים או דלמא מעשרה היי קאתי מתני' קאי נמי אפשרים דיבש והכי קאתי אפשרים לעשרה דלח והי"ה לעשרים דיבש שנוטל א' מעשרה צמדה ש"ש עשרים מדות דהיינו חלק א' ממאתים. ונראה צניני משום דמן הלא נשאר בכל ואל מן היבש הלכך נה הכרעה מילוי טפי מיבש: **קשה עונשן של מדות**. כשמודד צמדה שאינה יכרה או כשפועה צו שום עול ולקמיה מפרש משום דלא אפשר בתשובה ומקרא ליק'

לה כדמפרש ואיל: **עיות נאמר בהן אל** כי את כל התועבות האל: **צמדות כתיב כל עושה אלה** משמע לשון רבים: **צעריות נמי כתיב**. כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הנפשות וגו' (ויקרא יח): **למעוטי מדות מכות**. דס"ד יולף התועבות מעוות לג"ש. ופרשניו לגי' והא אמרין דאין אדם דן ג"ש מעלמו א"כ"י למדה מרדו ורצו מרדו ורצו הלכה למשה מסויו ומיך לו דהכי אית לפרושי מכל התועבות מכל דברים שכתוב בהן תועבות ואפי' מדות כיון דכתיב בהן תועבות אחא אלה ומעט ולא קאי מכל אלה התועבות דכתב לעיל מכל התועבות: **ואלא כיון דעניות איכא כרת וצמדות ליכא כרת מתי' חומרייהו מעריות ואמאי כתיב בהו אלה: אפשר צטוונס**. דכל חייבי כריתות שלקו נפטרו מדין כרתן (מכות כג.) א"י בלא מלקות תשובה ומעלת בכל דבר כדכתיב (השם יח) שובו בניס שובים ארפא משובותיכם אי עביד תשובה מעלייתא כל ימיו י' אצל מדות דלוי יודע למי ישיב וצטונת מליה שוהיב את הגולה (ויקרא ה) ואינו יכול לקיים מקרא זה הל"ך אי אפשר בתשובה מעלייתא דל ימיו שוהיב את הגולה קאי: גול הדיוט הקדים צו חטא למעילה דכתיב (שם) ונפש כי תחטא ומעלה מעל וכחש בעמיתו דמי בהתחלת חטאו קרי ליה חטא. גבי הקדש כתיב (שם) תמעול מעל וחתאה בשגגה מקדשי וגו' לא מיקרי חוטא עד שנהנה ככר: **צעערים ושטים** אומות: כדמפרש לקמיה אס צחקותי קוממיות אל"ף שצמלת הפרשה ומי"ו שצטווס הרי כ"צ אומות. ומי"ו עד מ"ם שגנה אותיות:

ה' מאם בחקותי תלכו עד קוממיות. היינו מא' ועד י' קללין בשמונה אותיות. ואם לא תשמעו ועד געלה נפשמ הרי ח'